

The Green Wave

Bronnenblad

Regie: Ali Samadi Ahadi
Jaar: 2010
Duur: 80 minuten
Website www.thegreenwave-film.com

Inhoud

- 1 Iran: algemene gegevens
- 2 Korte geschiedenis van Iran
 - 2.1 Koninkrijk en strenge dictatuur
 - 2.2 De Islamitische Revolutie
 - 2.3 Khamenei en Ahmadinejad
 - 2.4 De verkiezingen van 2009
- 3 De Iraanse samenleving
 - 3.1 Religie en politiek
 - 3.2 Rechten
 - 3.3 Tegenstellingen in Iran
- 4 De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens
- 5 The Green Wave: een filmische collage

Begrippen

Bronnen

1. Iran: algemene gegevens

.....

Regeringsvorm: Islamitische Republiek
Leiders: ayattollah Khomeini en president Ahmadinejad
Hoofdstad: Teheran
Oppervlakte: 1.648.195 km²
 (39.7 keer zo groot als Nederland)
Inwoners: 76.923.300
 (4.6 keer zo veel als in Nederland)
Religie: Islam (89% sjiisme, 9% soennisme, 2% overige religie)

Levensverwachting bij geboorte: 70 jaar
 (10 jaar jonger dan in Nederland)
Vruchtbaarheidscijfer: 1.9 kind per vrouw
 (1.1 keer zo veel als in Nederland)

Gemiddeld BNP per inwoner: \$11.000
 (3.6 maal minder dan in Nederland)
Werkeloosheid: 14.6 procent
 (2.6 keer zo veel als in Nederland)

Officiële landtaal: Perzisch (Farsi)
Internetgebruikers: 32% (Nederland 87% 2008)

.....

2. Korte geschiedenis van Iran

2.1 Koninkrijk en strenge dictatuur

Iran heeft in de afgelopen eeuw grote politieke veranderingen doorgemaakt met belangrijke gevolgen voor het dagelijks leven. Het land was vanaf 1925 een koninkrijk onder leiding van de shah Pahlavi. Hij wilde het land moderniseren en voerde een groot aantal economische en sociale hervormingen in. Zo werden de verplichte ontsluiting en het stemrecht voor vrouwen ingevoerd. Politieke tegenstanders van de shah werden echter zonder pardon gearresteerd en geëxecuteerd. Er was geen sprake van democratie.

2.2 De Islamitische Revolutie

In de jaren vijftig van de vorige eeuw kreeg de shah kritiek van ayatollah Khomeini. Een ayatollah is een hooggeplaatste religieuze figuur die gezien wordt als een expert in Islamitische studies. De titel wordt gegeven aan sjiiitische geestelijken. De kritiek van de ayatollah Khomeini kreeg veel bijval vanuit de Iraanse samenleving en zo liep het in 1979 uit op de Islamitische Revolutie. De shah kwam hierdoor ten val en Iran veranderde van een koninkrijk naar een Islamitische Republiek. Geestelijk leider Khomeini werd zelf de leider van Iran. De regels werden er niet minder streng op. Zo werd de sharia (islamitische wetgeving) ingevoerd. Bij twijfel vraagt men raad aan een hooggeplaatste geestelijke die uiteindelijk een definitieve uitspraak zal doen. In een seculier land als Nederland is het uitgesloten dat geestelijken een rol krijgen in de rechtspraak.

2.3 Khamenei en Ahmadinejad

Na een bloedige oorlog met Irak (1980 – 1988) en de dood van Khomeini in 1989 werd Ali Khamenei

de religieuze leider van Iran en dat is hij nog steeds. Tussen 1997 en 2005 was de hervormingsgezinde Mohammad Khatami president en begon Iran te moderniseren in de richting van een democratische rechtstaat. Hij kreeg echter veel tegenstand van de traditionele (religieuze) machthebbers waardoor veel van zijn plannen niet (goed) werden uitgevoerd. In 2005 werd de burgemeester van Teheran, Mahmoud Ahmadinejad, verrassend gekozen als president. Hij presenteerde zich als een man van het volk en beloofde economische verbetering voor de arbeidersklasse. Tegelijkertijd draaide hij een aantal hervormingen van Khatami terug. Het zwakke economische beleid en de onderdrukking van de vrijheid zorgt er voor dat Ahmadinejad bij veel Iraniërs niet erg populair is. Met name op het platteland geniet hij echter nog veel steun.

2. Korte geschiedenis van Iran

2.4 De verkiezingen van 2009

In de zomer van 2009 waren er wederom verkiezingen. Hierin namen drie kandidaten het op tegen zittend president Ahmadinejad. Tijdens deze verkiezingen ging zo'n 85 procent van de stemgerechtigden naar de stembus, wat de hoogste opkomst was in Iran sinds de afgelopen dertig jaar. De belangrijkste tegenstander voor Ahmadinejad was kandidaat Mir-Hossein Mousavi, die van 1981 tot 1989 premier was van Iran onder president Khamenei. Gedurende de verkiezingen van 2009 vond in Iran, en dan met name in de hoofdstad Teheran, de Groene Revolutie plaats. Jonge Iraniërs gingen massaal de straten op om hun steun aan Mousavi te uiten. Het leek er op dat Mousavi de verkiezingen zou gaan winnen, totdat Ahmadinejad op 12 juni 2009 met 62,5 procent van de stemmen tot winnaar werd uitgeroepen. Verbijsterd en verontwaardigd door de onverwachte uitslag gingen duizenden sympathisanten van Mousavi de straten op om te protesteren tegen de winst van Ahmadinejad. In tegenstelling tot de eerder vreedzaam verlopen demonstraties, liep het dit maal compleet uit de hand. De regering zette het leger en paramilitairen (de Basij) in om de demonstraties uiteen te slaan. Veel Iraniërs, met name jongeren, werden opgepakt, gevangen genomen, gemarteld en op andere manieren mishandeld. Gedetineerden werd stelselmatig de toegang tot advocaten, medische zorg en hun familieleden ontnomen en velen kregen een oneerlijk proces. Eind 2009 waren ruim vijfduizend Iraniërs gevangen genomen. Ook werden er tientallen Iraniërs gedood tijdens de demonstraties. Een van de slachtoffers was de 27-jarige Neda. Een foto van de neergeschoten Neda ging de wereld

over. Ze werd een belangrijk symbool in het protest tegen het geweld van het Iraanse regime. Ook in 2011 waren er wederom demonstraties in Iran tegen het regime van Ahmadinejad. Net als in 2009 werden deze hardhandig neergeslagen.

3. De Iraanse samenleving

3.1 Religie en politiek

Religie heeft een grote invloed op het leven in Iran. Religieuze leiders beoordelen alle wetsvoorstellen en hebben daardoor zeer veel macht. Daardoor zou je kunnen zeggen dat Iran een theocratie is. Iran heeft echter ook kenmerken van een democratie, want zowel mannen als vrouwen mogen stemmen. Van een echte democratie is echter geen sprake. Sinds 1979 is Iran een Islamitische Republiek. De politiek wordt ook wel beschreven als het khomeinisme, vernoemd naar ayatollah Khomeini.

In het dagelijkse leven is de combinatie van staatsmacht en religieuze wetgeving merkbaar. Er is bijvoorbeeld een religieuze politie, die controleert of met name vrouwen zich wel aan de religieuze kledingvoorschriften houden. Ook controleert zij op onzedelijk gedrag. Doordat wetten door religieuze leiders nagekeken worden, hebben vrouwen in Iran minder rechten dan mannen. Zo is de getuigenis van een vrouw in een rechtszaak de helft minder waard dan die van een man.

In de film zien we hoe geestelijk leider Khomeini niet optreedt als bemiddelaar in het conflict tussen de president en de betogers, maar duidelijk de kant kiest van president Ahmadinejad.

“De opvattingen van de demonstranten zijn anders op het gebied van buitenlandse politiek, rechtvaardigheid en diverse culturele zaken. Mijn mening ligt dicht bij die van de president. Het is een illusie van sommige mensen om te geloven dat ze door middel van demonstraties invloed kunnen uitoefenen en de machthebbers kunnen dwingen af te treden. Nee! Dat is onjuist! Of ze het er mee eens

zijn of niet: Zij zijn zelf verantwoordelijk voor het bloedvergieten en de wreedheden.”

Op deze manier rechtvaardigt de geestelijk leider van het land het optreden van de (geheime) politie en de milities in Iran. Volgens Khomeini zijn de betogers zelf verantwoordelijk voor het bloedvergieten. Daarnaast komt ook een lid van de militie (Basij) aan het woord. Zijn commentaar laat duidelijk zien dat er sprake is van een spiraal van geweld. De man vertelt:

“De laatste dagen hebben we zoveel misdaden begaan dat we nooit meer rustig zullen slapen. De meeste van ons (Basij) hebben last van schuldgevoelens. Helaas is er geen weg terug. We zijn allemaal bang dat de kansen zullen keren en dat we veroordeeld zullen worden; vanwege de ernst van onze misdaden zullen we zeker aan de galg eindigen. Daarom gaan we maar door, iedere dag zinken we verder weg in de ellende. Ik schaam me zelfs te veel om te bidden. God zal onze zonden nooit vergeven.”

De schaamte en het schuldgevoel van de dader is niet uniek voor de situatie in Iran. De dader legt een universeel probleem bloot: in gewapende conflicten begaan sommige individuen daden die ingaan tegen hun eigen moraal. De daders zijn gevangen binnen een machtsstelsel want ze zien geen weg terug.

3.2 Rechten

De Iraanse overheid tolereert nauwelijks afwijkende meningen die tegen ingaan tegen de heersende mening van religieuze en politieke leiders. Journalisten, schrijvers, wetenschappers en vrouwen- en gemeenschapsactivisten zijn slachtoffer

3. De Iraanse samenleving

van willekeurige arrestaties en reisverboden. Etnische minderheden, die meer erkenning van hun culturele en politieke rechten wensen, worden de laatste jaren in toenemende mate onderdrukt. In 2007 sprak Ahmadinejad op een Amerikaanse universiteit waar hij stelde dat homoseksualiteit geen probleem is in Iran. Er zijn volgens hem immers geen homoseksuelen in zijn land. Deze uitspraak stuitte op veel internationale weerstand.

Marteling en andere vormen van mishandeling zijn nog wijdverbreid in gevangenissen en detentiecentra. Daarnaast spreken Iraanse rechters vonnissen uit die strijdig zijn met de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, zoals de doodstraf, maar ook amputatie en geseling.

De export van aardolie en aardgas vormt de belangrijkste bron van inkomsten van Iran. Het land is de vierde olie-exporteur ter wereld. Hierdoor zijn westerse leiders terughoudend in hun kritiek tegen het Iraanse regime. Mensenrechtenactivisten beschuldigen het Westen er van te weinig te doen tegen de mensenrechtenschendingen in Iran en economische belangen zwaarder te laten wegen dan humanitaire belangen.

3.3 Tegenstellingen in Iran

Veel mensen in het Westen zien Iran als een ontzettend conservatief land. Maar dat beeld klopt maar gedeeltelijk. Een deel van de Iraanse bevolking steunt het streng islamitische beleid van president Ahmadinejad en ayatollah Khomeini. Deze mensen willen weinig veranderen aan de politieke en maatschappelijke orde. Conservatieve Iraniërs

geloven in de kernwaarden van de Islamitische Republiek (bijvoorbeeld dat de religieuze leider de machtigste man van Iran is en dat er islamitische rechtspraak plaatsvindt). Ze zien westerse invloeden als een bedreiging van die kernwaarden.

Maar Iran kent ook een groep mensen die het volstrekt niet eens is met de ideeën van de leiders van het land. Vooral onder de jonge stedelijke bevolking (van wie een deel een goede opleiding heeft gevolgd) is kritiek op de president en de religieuze leiders van het land. De jongeren willen verandering, een belangrijk streven daarin is vrijheid van meningsuiting.

Het is voor Ahmadinejad en de religieuze elite niet mogelijk om invloeden van buiten tegen te houden. Via satelliet (televisie), het internet en Iraniërs in het buitenland blijven moderne Iraniërs op de hoogte van andere ideeën en culturen. Jongeren in Iran houden contact met elkaar en de buitenwereld via *social networks*.

De tegenstelling tussen de conservatieven en de vernieuwers in Iran zijn groot. Als gevolg hiervan is het niet duidelijk welke richting het op gaat met Iran.

De onderwerpen uit de *The Green Wave* zijn nog zeer actueel in 2011. De situatie in Iran is nog niet verbeterd. Zo vonden er in februari 2011 demonstraties plaats waarbij tientallen Iraniërs werden opgepakt en mishandeld door de oproerpolitie. Oppositiekandidaat Mousavi stond onder huisarrest en zowel het internet als buitenlandse televisiezenders werden geblokkeerd.

.....

Naast Iran staan er meerdere regimes in het Midden-Oosten onder druk en wordt ook hier grof geweld gebruikt om de demonstranten te onderdrukken. In onder andere Egypte, Tunesië en Libië kwam de bevolking in 2011 in opstand tegen de regering.

.....

4. De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens is aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties om de basisrechten van de mens te omschrijven. In de verklaring staan de rechten die ieder mens altijd en overal zou moeten hebben. De volledige tekst is te lezen op www.amnesty.nl/uvrm.

.....

1. Iedereen wordt vrij en met gelijke rechten geboren.
2. De mensenrechten gelden voor iedereen, waar ook ter wereld.
3. Je hebt recht op leven, op vrijheid en op veiligheid.
4. Slavernij is verboden.
5. Martelen is verboden.
6. Je hebt het recht om erkend te worden voor de wet.
7. De wet is voor iedereen gelijk en moet iedereen gelijke bescherming bieden.
8. Als je onrecht wordt aangedaan, heb je recht op bescherming.
9. Je mag niet zomaar worden opgesloten, of het land uitgezet.
10. Als je terecht moet staan, heb je recht op een eerlijke en openbare rechtszaak met een onafhankelijke rechter.
11. Je bent onschuldig tot het tegendeel is bewezen. Je daden kunnen niet achteraf strafbaar worden gesteld.
12. Je hebt recht op privacy en op bescherming van je goede naam.
13. Je mag je vrij verplaatsen in je eigen land. Je mag ieder land (ook je eigen) verlaten.
14. Je mag vluchten naar een ander land, als je mensenrechten worden bedreigd.
15. Je hebt recht op een nationaliteit.
16. Je mag trouwen met wie je wilt en een gezin stichten.
17. Je hebt recht op bezit, dat mag niemand zomaar van je afnemen.
18. Je mag je eigen godsdienst kiezen en daarnaar leven.
19. Je hebt het recht om uit te komen voor je eigen mening.
20. Je mag lid worden van een vereniging en een vereniging oprichten. Niemand mag je dwingen om bij een vereniging te horen.
21. Iedereen mag meedoen aan de verkiezingen voor het landsbestuur en zichzelf daarvoor verkiesbaar stellen. Het volk kiest de regering in democratische verkiezingen.
22. Je hebt recht op de economische, culturele en sociale voorzieningen in je land. Arme landen hebben recht op internationale hulp.
23. Je hebt recht op werk naar keuze, met een eerlijk loon. Je mag lid worden van een vakbond.
24. Je hebt recht op rust en vrije tijd.
25. Je hebt recht op genoeg inkomen om van te leven. Als je niet voor jezelf kunt zorgen, moet de overheid dat doen.
26. Je hebt recht op onderwijs.
27. Je hebt het recht om te genieten van kunst en cultuur.
28. Landen moeten ervoor zorgen dat de mensenrechten kunnen worden nageleefd.
29. Je hebt plichten om ervoor te zorgen dat de rechten van andere mensen kunnen worden nageleefd. De wetten in je land mogen niet in strijd zijn met de mensenrechten.
30. Geen van deze rechten mag worden misbruikt om de mensenrechten te vernietigen.

.....

5. The Green Wave: een filmische collage

.....

The Green Wave is een animatiefilm maar ook een documentaire. Een documentaire is een registratie van de werkelijkheid. Er wordt geen verhaal geschreven, er zijn geen acteurs, er is geen decor. Vaak is het doel de kijker te informeren. Maar een documentaire geeft niet altijd een objectief of neutraal beeld van de werkelijkheid. Het kan zijn dat de maker van de documentaire je wilt overtuigen van een idee of mening.

The Green Wave is een filmische collage. De film bestaat uit verschillende delen die samen een geheel vormen. In de eerste plaats zijn er de animatiebeelden. Deze beelden de verhalen van de twee protagonisten (belangrijkste personages) uit, Azandeh en Kazeh. De animatie combineert elementen van stripverhalen en tekenfilms. De animatie geeft een subjectief beeld van de gebeurtenissen waardoor je je kunt inleven in Azandeh en Kazeh.

Ten tweede zijn er beelden van handcamera's en telefooncamera's die zijn gebruikt tijdens de demonstraties. De korrelige en bewogen beelden zorgen er voor dat wat je ziet echt lijkt. Toch zijn deze beelden slechts een weergave van de werkelijkheid, maar niet de werkelijkheid zelf. De regisseur maakt immers een keuze over welke beelden hij laat zien. Hierdoor krijg je een selectief beeld van de werkelijkheid.

Tenslotte bevat *The Green Wave* fragmenten uit interviews. De interviews onderbouwen het verhaal van de animaties en de handcamera's. Wetenschappers en ervaringsdeskundigen

.....

(betogers, journalisten) verklaren de gebeurtenissen. Zij bieden echter slechts een perspectief op de gebeurtenissen, namelijk van de tegenstanders van het regime.

Voor *The Green Wave* is gebruik gemaakt van talloze blogs. Ook deze vormen een collage van waarnemingen. Net als de beelden van handcamera's geven de commentaren uit de blogs je het gevoel dat je dicht bij de gebeurtenissen staat.

Omdat er sprake is van onderdrukking en censuur in Iran is het niet mogelijk een 'gewone' documentaire of speelfilm over het de verkiezingen in 2009 te maken. De filmmaker heeft daarom een collage moeten samenstellen. De vorm, een collage, is dus een gevolg van onderdrukking en de censuur. Ook hierdoor komt de boodschap van de film krachtig aan.

Begrippen

Bronnen

.....

Ayatollah: een hooggeplaatste sjitisch geestelijke die gezien wordt als kenner van religie, rechtspraak, ethiek en filosofie. Letterlijk betekent ayatollah 'teken van God'. In Iran heeft de ayatollah de meeste macht.

Basij: vrijwillige paramilitairen. Het is een beweging van losse groeperingen, vaak onder invloed van religieuze leiders. Ze oefenen strenge sociale controle uit, zonder dat de politieke leiders verantwoording hoeven af te leggen over het gedrag van de basij. De beweging bestaat voornamelijk uit ongeschoolde mensen (die soms geld, werk of steun krijgen).

Islamitische Revolutie: de verandering die na het afzetten van de shah in 1979 leidde tot het ontstaan van de Islamitische Republiek, waarin de ayatollah het meeste invloed heeft.

Shah: een Iraanse of Afghaanse koning.

Sharia: de islamitische wet. In de eerste plaats vertelt de sharia welke religieuze plichten de gelovigen hebben. In Iran vormt het de basis van de rechtspraak. In plaats van wetboeken vormt de Koran de leidraad voor de rechten en plichten die in de sharia vermeld staan.

Sjiïsme: een van de twee (belangrijkste) religieuze stromingen binnen de islam. Het sjiïsme is in Iran zeer groot.

.....

Bronnen:

www.amnesty.nl/encyclopedie
www.amnesty.nl/landenpagina
www.bbc.com
www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html
http://data.worldbank.org/dutch?cid=GPDnl_WDI
http://ec.europa.eu/news/external_relations/090818_nl.htm
www.nos.nl
www.nrc.nl
www.thegreenwave-film.com
www.scp.nl

Amnesty International

Movies that Matter

Amnesty International is een internationale organisatie die zich inzet voor de rechten van de mens. Over de hele wereld heeft Amnesty meer dan 2,2 miljoen leden en aanhangers. Het hoofdkantoor staat in Londen. Daar worden gegevens van over de hele wereld verzameld en bereiden de medewerkers de internationale acties van Amnesty voor. In bijna honderd landen zijn er afdelingen van Amnesty International, ook in Nederland.

Amnesty International is onafhankelijk. Acties en onderzoek worden betaald door leden en mensen die geld geven. Amnesty wil geen subsidie van de overheid, want als je geld krijgt van de overheid is het minder makkelijk om die overheid te bekritisieren als dat nodig mocht zijn.

Amnesty International is onpartijdig. Dat wil zeggen dat het voor Amnesty niet uitmaakt in welk land de mensenrechten geschonden worden. Mensenrechten gelden voor iedereen. Als die rechten geschonden worden, door welke regering dan ook, dan voert Amnesty daar actie tegen. Het zou tenslotte erg ongeloofwaardig zijn wanneer je van het ene land wel wat zegt en in het andere geval doet of je neus bloedt.

Movies that Matter is een internationaal expertisecentrum op het gebied van film en mensenrechten. Het organiseert het jaarlijkse Amnesty International Film Festival en een maandelijks film- en debatprogramma in tien Nederlandse filmtheaters en speciale internationale vertoningen.

Movies that Matter is er ook voor scholen! Wij helpen films uit te zoeken wanneer u specifieke onderwerpen op school wilt behandelen, geven filmadvies voor verschillende niveaus en leeftijden, en helpen u de vertoning mogelijk te maken.

Movies that Matter @ school richt zich in eerste instantie op (alle niveaus van) het voortgezet onderwijs. Voor het primair onderwijs zijn enkele titels beschikbaar.

Colofon

Redactie

Dore van Duivenbode en Emily van Doeland

Eindredactie

Movies that Matter en Amnesty International

Vormgeving

Gezamenlijk Corvee

Movies that Matter Educatie

Margreet Cornelius, Marcus Eshuis,
Dennis Lahey (projectleider)

Movies that Matter

Postbus 1968
1000 BZ Amsterdam
www.moviesthatmatter.nl
tel. (020) 77 33 624
educatie@moviesthatmatter.nl

Alleen te gebruiken voor educatieve doeleinden.

Stichting Movies that Matter wordt ondersteund
door Amnesty International, Stichting DOEN en
het Fonds voor Cultuurparticipatie.

Het **Movies that Matter Film Festival** wordt
ondersteund door de Gemeente Den Haag

